

components); c) the ways of property management (connotative components of economic socialization entity formation). The analyses of the factors that constitute the ethical and semantic space of economic values, which the subject is guided by in property relations is conducted.

The following forms of property are differentiated: personal, common, and extraneous. As a result of factorization of matrix estimation, three factors that occupied 66% of the total variance were manifested. According to the study the semantic space means mastering the property governed by contradictory factors. Choosing one way or another to act in dealing with other business property, the respondents, above all, are governed by social standards and the pedagogical laws. The motives of enrichment and entrepreneurship work out though they rarely correlate with socialization.

The presence of the latter in the students' value and motivational area, in some cases, may complicate the choice of a strategy and tactics of economic behavior, and thus complicate the process of selection to act like mature subject of property relations.

Key words: economic socialization, economic entity, economic behavior, social values, economic identity of the individual.

Стаття надійшла 21 грудня 2016 р.

УДК 159.9.072.4

Л. С. Орищин-Буждиган,
Ю. В. Понайда

СТАВЛЕННЯ ДО МАЙБУТНЬОГО ПОКОЛІННЯ ТА КРАЇНИ ЯК ПОКАЗНИК ЗАДОВОЛЕНОСТІ ЖИТТЯМ

Констатовано на теоретичному рівні, що оптимістична налаштованість виконує важливу роль у житті сучасної молоді. Узагальнено, що психологічний добробтан є оптимальною оцінкою життя, його умов та обставин. Проаналізовано низку особливостей бачення майбутнього свого покоління та країни сучасними молодими людьми, досліджено планування майбутніх подій та задоволеності життям.

Унаслідок проведених аналізів підтверджено робочі припущення про те, що у людей переважають оптимістичні переконання щодо майбутнього країни та покоління, та про існування пов'язаності оптимістичного ставлення до майбутнього країни.

Ключові слова: оптимізм, майбутнє покоління, майбутнє держави, задоволеність життям, добробтан.

Постановка проблеми. Оптимістична налаштованість виконує важливу роль у житті сучасної молоді особи, слугує зарядним механізмом у ситуації стресу, допомагає будувати лонгітюдні життєві цілі є мотивацією, що спонукає до досягнення цих цілей. Важко уявити успішну людину, котра не отримує задоволення від життя, не володіє особистим добробтаном на певному рівні.

Стан дослідження. Способи та шляхи планування майбутнього розглядали та аналізували у своїх працях Р. К. Ф. Сан та Д. Т. Л. Шек, У. Бек, Н. Фішбейн та І. Айзен [1; 2; 3]. Проблематикою вивчення пов'язаності задоволеності життям, оптимістичних налаштувань та визначників психологічного добробтану займалися Е. Діннер, М. Селігман, Х. Кантріл, Дж. Галлуп, Дж. Хорлей та Дж. Дж. Лавері [6; 7; 10; 11].

Психологічний добробтан особистості є оптимальною для певної людини оцінкою життя, його умов та обставин. Основними складовими добробтану є життєві цілі, міцні інтерперсональні стосунки, романтичний зв'язок із коханою особою, підтримка добробтану інших людей, компетентність, прийняття самого себе, життєвий оптимізм повага від інших.

Наявність і взаємодія зазначених складових і є задоволенням від життя або психологічним добробтаном [5].

Е. Діннер та М. Селігман [4] у своїх дослідженнях добробтану та почуття щастя виявили факт, що дуже щасливі люди пригадували у своєму досвіді більше позитивних подій, аніж негативних. Також одним із найважливіших визначників почуття щастя були добрі стосунки і з іншими людьми, і з собою, наявність сім'ї, що ґрунтується на відкритості та позитивних почуттях, або ж наявність певних та стабільних романтичних стосунків. Важливою для почуття щастя була відкритість на новий досвід та переживання сильних емоцій та, безумовно, позитивне мислення [8].

Особливо цікавими у аспекті дослідження психологічного добробтану є дослідження за допомогою драбини Кантріла, де людина вибирає на якому шаблі від найгіршого до найкращого можливого життя помістити своє життя у минулому, сьогоднішньому та майбутньому. Досліджувані зазвичай розміщували своє минуле життя на нижчому шаблі, а майбутнє – на вищому порівняно з сьогоднішнім. Це свідчило про загальний психологічний добробтан особистості, тобто про оцінку свого соціального досвіду, як такого, який приносить користь та нові здобутки [9].

У сучасних нестабільних умовах актуальним є запитання: чи можливо переживати почуття щастя та мати достатній рівень психологічного добробтану у таких умовах?

Дж. Галлуп [6] використовував драбину Кантріла для дослідження психологічного добробуту у мешканців різних держав (заходу та країн третього світу). Результати досліджень свідчать про те, що громадяни західних країн мали вищі показники психологічного добробуту та задоволеності життям. Але водночас громадяни країн третього та четвертого світів були більшою мірою оптимістичними щодо майбутнього. Інший дослідник [10], використавши методику Кантріла, дійшов висновку, що високий соціальний статус негативно, обернено корелював із баченням майбутнього країни у досліджуваних жінок.

Дослідження Е. Суха, Е. Дінера, Дж. Убдеграфта [11] умов та причин задоволеності життям у громадян США та Кореї засвідчили, що задоволеність життям для колективістичних культур була більшою мірою пов'язана із соціальними реляціями, ніж для західних культур, для останніх визначником задоволеності життям був актуальний емоційний стан.

Ці результати досліджень демонструють, що часто загальний психологічний добробут та оптимістичне бачення майбутнього не залежать від матеріального достатку та від економічно соціальних умов.

Дж. Хорлей та Дж. Дж. Лавері [7] після проведених досліджень констатували, що не існувало статистично значущих відмінностей між людьми, котрі переживали життєві зміни, та тими, котрі не мали такого досвіду, стосовно оцінки загального рівня особистого психологічного добробуту. Та навіть особи, котрі переживали зміни, мали стабільніше почуття задоволеності життям. Такі результати свідчать про те, що змінність довкілля не завжди викликає негативні переживання та стани, такі як: дистрес, тривога, страх, неспокій, інколи така змінність може призводити до збільшення таких позитивних почуттів, як: задоволеність життям, котра може слугувати захистом перед непевністю [7; 12]. Такі результати можуть також свідчити про те, що стандарти і виміри задоволеності життям можуть змінюватися із соціальними обставинами [13].

Оптимістичний підхід до майбутнього створює можливість побудови лонгітюдних, складених життєвих планів, оскільки слугує стимуляцією для активних дій, а позитивне налаштування створює можливості подолання негативних емоційних станів [14; 1]. Оптимізм щодо майбутнього є одним з основних чинників особистого розвитку, схиляє до постановки високих, інколи навіть небезпечних цілей. Це є можливим завдяки твердженню про те, що здобування життєвих благ є цілком ймовірним і вартим затрачених зусиль [15; 1].

Метою статті є аналіз особливостей бачення майбутнього свого покоління та країни сучасною молоддю, дослідження планування майбутніх подій та задоволеності життям.

Виклад основних положень. На основі проаналізованого теоретичного матеріалу припустимо, що сучасна молодь буде характеризуватися оптимізмом під час оцінки подій, які можуть трапитися у майбутньому стосовно покоління та країни проживання. Показники оптимістичної налаштованості стосовно майбутнього покоління будуть пов'язаними із показниками задоволеності життям.

З метою вивчення особливостей бачення майбутнього покоління та країни використовувалося авторська методика, що ґрунтується на методиці Шкала бачення власного майбутнього [16]. Методика базується на двох теоріях: теорії нереалістичного оптимізму Нейла Вейнштейна [17] та теорії установок, переконань Фішбеяна і Айзена [3]. Методика складається з 35-и подій, котрі можуть трапитися або ж не трапитися у майбутньому покоління (внутрішня узгодженість – надійність методики: показник α Кронбаха = 0,91), та 35-и подій у майбутньому країни (внутрішня узгодженість – надійність методики: показник α Кронбаха = 0,94) досліджуваного (наприклад, сучасна молодь зможе запровадити зміни у державі, молодь буде витривалою, моя країна зможе забезпечити гідну оплату праці, або ж, навпаки, молоді люди будуть конфліктними, багато людей іммігруватимуть з країни тощо).

Досліджуваних просили оцінити кожне твердження двічі: перший раз потрібно було оцінити від нуля до десяти (десять максимальна оцінка) наскільки воно позитивне чи негативне, другий раз оцінювалася ймовірність того, що ця подія трапиться, аналогічно у шкалі від нуля до десяти (десять максимальна ймовірність). Мірою оптимізму вважатимуться високі показники ймовірності, надані позитивно оціненим подіям (показник є добутком оцінки на ймовірність, і коливається у межах від 0 до 100) та низькі показники ймовірності для негативно оцінених подій (показник є добутком оцінки на ймовірність, і коливається у межах від 0 до 100). Для визначення міри задоволеності життям у часовій перспективі використовувалася шкала Драбоина Кантріла (Cantril Ladder). Для визначення загального рівня задоволеності життям використовувалася шкала Е. Діннера (Satisfaction With Life Scale, скор. SWLS, E. Diener, R. A. Emmons, R. J. Larsen, S. Griffin) адаптація Д. Леонтева, Є. Осина.

Дослідження, котре мало на меті підтвердження або спростування робочих припущень, було проведено у 2016 році, респондентами були 90 осіб, вік яких коливався від 14 до 35 років у дослідженні брали участь чоловіки та жінки, здебільшого студенти Золочівського економічного ліцею, працівники заводу «Карпатські мінеральні води» і Військової частини № 3007.

Більшість опитаних осіб молодого віку: 14–20 років (52,4%). Чоловіки (49%) та жінки (51%) приблизно рівномірно представлені у цьому дослідженні. Значна частина досліджуваних осіб народилися у сільській місцевості (57,8%), також багато респондентів походили з міст (40%), та малий відсоток з містечка (2,2%). Презентоване у статті емпіричне дослідження тривало з 14 жовтня по 14 листопада 2016 року, опитування проводилося для груп по 20–30 осіб, робота з кожною тривала 2 години.

Розглянемо оптимістичні налаштування щодо майбутнього покоління та країни у досліджуваних осіб. Із цією метою проведемо якісний аналіз результатів методики майбутнє покоління та країни.

Внаслідок проведеного дослідження було отримано такі промовні (події, котрі були оцінені позитивно та водночас мали високу ймовірність здійснення) оптимістичні показники: люди майбутнього покоління будуть розумними ($M = 60,4$; $SD = 27,6$), молоді люди будуть творчими та креативними ($M = 56,5$; $SD = 23,0$), молодь буде забезпечена житлом ($M = 52,6$ $SD = 26,2$), молодь загалом буде освіченою ($M = 56,6$; $SD = 30,8$) (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристики оптимістичного бачення майбутнього покоління

Твердження	Мінімум	Максимум	M	SD
1	2	3	4	5
1. Люди молодого покоління будуть розумними	5,00	100,00	60,14	27,68
2. Молоді особи будуть творчими та креативними	6,00	100,00	56,51	23,07
3. Молодь характеризуватиметься консервативними поглядами	,00	100,00	44,74	26,40
4. Молоде покоління нічого не змінить у сучасній державі	,00	81,00	23,31	23,75
5. Молоді люди будуть більш схильними до розлучень, ніж старше покоління	,00	72,00	21,37	21,10
6. Молоде покоління буде ледачим	,00	90,00	37,79	24,23
7. Сучасна молодь буде нерозсудливою	,00	100,00	26,44	21,74
8. Молоді люди будуть комунікативними та відкритими до контактів	,00	100,00	47,26	22,14
9. Молодь буде забезпечена житлом	6,00	100,00	52,63	26,28
10. У більшості сучасна молодь житиме за кордоном	,00	100,00	51,09	26,39
11. Молодь буде жити у достатку	,00	100,00	48,36	24,80
12. Молоде покоління буде менш витривалим	,00	72,00	25,81	21,93

<i>Продовження таблиці 1</i>				
1	2	3	4	5
13. Молоді люди більш зацікавлені у кар'єрі, ніж в особистому житті	,00	100,00	27,81	26,75
14. У більшості молоді люди залишатимуться самотніми	,00	80,00	21,18	22,17
15. Молоді люди знаходитимуть час на відпочинок	,00	100,00	46,53	24,55
16. Молодь загалом буде освіченою	,00	100,00	55,61	30,84
17. У більшості молоді люди будуть безробітними	,00	81,00	20,51	22,89
18. Молодь займатиме керівні посади	,00	90,00	39,86	20,27
19. Молодому поколінню буде важко у фінансовому плані	,00	64,00	22,78	21,97
20. У молодих осіб часто будуть проблеми із здоров'ям	,00	72,00	21,20	22,68
21. Сімейне життя молодого покоління буде нещасливим	,00	90,00	21,91	23,95
22. У молодих людей будуть кредити, які вони не зможуть заплатити	,00	100,00	22,68	24,78
23. Молоді люди будуть більш конфліктними	,00	64,00	23,37	20,81
24. Молоді люди зможуть втілити свої цілі	,00	81,00	43,21	18,93
25. Молоде покоління не зможе добитись успіху без порад старших осіб	,00	90,00	27,78	20,51
26. Молоді люди будуть не тактовними	,00	81,00	21,30	21,32
27. Молодь буде більш схильною до різних типів залежностей (алкоголізм, наркоманія, іграманія...), ніж старше покоління	,00	70,00	19,93	20,74
28. У більшості молоді люди будуть незадоволені особистим життям	,00	81,00	20,23	20,06
29. Молоді люди будуть недостатньо хорошими спеціалістами	,00	81,00	22,27	22,48
30. Молодь не зможе нічого досягти	,00	80,00	20,74	21,41
31. У молодих осіб буде достатньо часу для відпочинку	,00	90,00	44,88	22,84
32. Молодь не зможе реалізувати себе у професійній сфері, котру обиратиме	,00	80,00	22,18	21,73
33. У більшості молоді особи працюватимуть розумово	,00	72,00	29,83	20,88
34. До сімейного життя молоді люди ставитимуться не серйозно	,00	90,00	27,18	23,17
35. Молоді люди матимуть змогу жити так як захочуть	,00	100,00	37,26	25,43

Превентивні оптимістичні показники (негативні події з майбутнього, котрі також отримали і низьку ймовірність здійснення) були такими: молоде покоління нічого не змінить у власній державі ($M = 23,3$; $SD = 27,3$), молоді люди будуть більш схильними до розлучень аніж старше покоління ($M = 21,3$ $SD = 21,1$), сучасна молодь буде нерозсудливою ($M = 26,4$ $SD = 21,7$), молоде покоління буде менш витривалим ($M = 25,8$; $SD = 21,9$), у більшості молоді люди залишатимуться самотніми ($M = 21,1$; $SD = 22,1$) у більшості молоді люди будуть безробітні ($M = 20,5$; $SD = 22,8$), молодому поколінню буде важко у фінансовому плані, у молодих осіб часто будуть проблеми із здоров'ям ($M = 22,7$; $SD = 21,9$), сімейне життя молодого покоління буде нещасливим ($M = 21,9$; $SD = 23,9$), у молодих людей будуть кредити, які вони не зможуть заплатити ($M = 22,6$; $SD = 24,7$), молоді люди будуть більш конфліктними ($M = 23,3$; $SD = 20,8$), молоді люди будуть не тактовними ($M = 21,3$; $SD = 21,3$), молодь буде більш схильною до різних типів залежностей (алкоголізм, наркоманія, ігроманія...), ніж старше покоління ($M = 19,9$; $SD = 20,7$), молодь здебільшого буде незадоволена особистим життям ($M = 20,2$; $SD = 20,0$), молоді люди будуть недостатньо хорошими спеціалістами ($M = 22,2$; $SD = 22,40$), молодь не зможе нічого досягти ($M = 20,7$; $SD = 20,4$), молодь не зможе реалізувати себе у професійній сфері, котру обиратиме ($M = 22,1$; $SD = 21,7$) (див. табл. 1).

Щодо майбутнього країни, то для досліджуваних осіб оптимістично-заохочуючим, промоційним були тільки твердження про те, що українська молодь відрізняється патріотичністю ($M = 53,2$; $SD = 25,5$) та те, що Україна буде процвітаючою державою ($M = 53,4$; $SD = 23,6$) (див. табл. 2).

До оптимістично превенційних показників оцінки майбутнього країни належали: я ніколи не буду жити так, як хочу у цій країні ($M = 23,2$; $SD = 23,4$), моя країна ніколи не стане європейською країною ($M = 24,7$; $SD = 24,7$), Україна завжди підтримуватиме взаємозв'язок з Росією ($M = 17,8$; $SD = 23,6$), життя у цій країні буде дорогим та недоступним ($M = 23,5$; $SD = 24, 2$), у цій країні завжди буде корупція ($M = 24,0$; $SD = 23,0$), у цій країні молодь не зможе втілити власні амбіції ($M = 23,6$; $SD = 22,8$).

Щодо майбутнього країни у досліджуваній молоді переважали песимістичні налаштування (коли негативні події отримували високу ймовірність, а позитивні події були мало ймовірними): молоде покоління буде ледачим ($M = 34,72$; $SD = 7,2$), молоде покоління не зможе досягти успіху без порад старших осіб ($M = 27,7$; $SD = 26,5$), у більшості сучасна молодь житиме за кордоном ($M = 51,0$; $SD = 26,3$), до

сімейного життя молоді люди ставитимуться не серйозно ($M = 27,1$; $SD = 23,1$), молоді люди будуть комунікативними ($M = 47,2$; $SD = 21,1$), молодь буде жити у достатку ($M = 48,3$; $SD = 24,7$), молодь знаходитиме час на відпочинок ($M = 46,5$; $SD = 24,40$), молодь займатиме керівні посади ($M = 39,8$; $SD = 20,2$), молоді люди зможуть реалізувати свої цілі ($M = 43,2$; $SD = 18,9$), у молодих осіб буде достатньо часу для відпочинку ($M = 44,8$; $SD = 22,8$), у більшості молоді особи працюватимуть розумово ($M = 29,8$; $SD = 20,8$), молоді люди матимуть змогу жити так, як захочуть ($M = 37,2$; $SD = 25,4$) (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристики оптимістичного бачення майбутнього країни

	Міні- ні- мум	Мак- симум	M	SD
1	2	3	4	5
1. Моя країна зможе забезпечити хорошу оплату праці	,00	100,00	43,06	19,86
2. Молоде покоління захоче жити виключно у цій країні	,00	100,00	37,91	19,70
3. Люди похилого віку зможуть отримати високу пенсію в Україні	,00	80,00	34,57	18,92
4. Країна зможе забезпечити молоде покоління робочими місцями	,00	100,00	48,63	25,53
5. Молодь не захоче жити у цій державі	,00	100,00	27,28	25,12
6. Країна буде забезпечувати якісну безкоштовну медицину для всіх	,00	100,00	34,99	24,28
7. Будь-яка хороша освіта в Україні буде платною	,00	100,00	29,37	22,55
8. Країна зможе забезпечити громадян доступним житлом	3,00	100,00	44,40	17,82
9. В Україні можливо буде зробити хорошу кар'єру	,00	81,00	40,54	20,17
10. Працюватиму у своїй країні на керівній посаді	,00	90,00	40,81	19,38
11. Буду достатньо багатим(ою) в Україні	,00	72,00	32,60	20,56
12. Я не зможу стати відомою людиною у своїй країні	,00	81,00	25,49	21,15
13. Я ніколи не буду жити так, як хочу у цій країні	,00	81,00	23,28	23,50
14. У своїй державі я буду багато працювати фізично	,00	81,00	31,92	19,63

<i>Продовження таблиці 2</i>				
1	2	3	4	5
15. Багато людей імігруватимуть з країни за кордон	,00	100,00	32,68	25,85
16. Україна буде користуватись великою популярністю серед туристів	,00	100,00	48,53	24,13
17. Моя країна ніколи не стане європейською країною	,00	81,00	24,73	24,71
18. Україна завжди підтримуватиме тісні стосунки з Росією	,00	72,00	17,80	23,64
19. Україна зможе утримувати сильну боєздатну армію	,00	100,00	49,27	24,16
20. Навчатись в Україні буде престижно	,00	90,00	35,20	20,43
21. Іноземці захочуть жити в Україні	,00	70,00	28,93	22,83
22. Країна вкладатиме кошти у розвиток спорту	,00	90,00	30,73	24,01
23. Українська молодь вирізнятиметься патріотичністю	,00	100,00	53,21	25,55
24. Я б хотів(ла), щоб мої діти жили в іншій країні	,00	80,00	26,49	23,05
25. В Україні будуть високі заробітні плати	,00	81,00	33,30	22,80
26. Україна буде дбати про здоров'я громадян	,00	80,00	41,98	18,29
27. В Україні кожна особа зможе повністю себе реалізувати	,00	100,00	36,49	21,92
28. В країні введуть жорсткі закони проти наркоманії	,00	72,00	35,59	18,31
29. У цій країні завжди буде корупція	,00	72,00	24,02	23,04
30. В Україні будуть фінансово та морально підтримувати людей з особливими потребами	,00	72,00	36,29	16,31
31. Студенти з різних країн захочуть навчатись в Україні	,00	72,00	32,40	18,00
32. В Україні буде система соціальної підтримки та допомоги для населення	,00	72,00	34,04	18,59
33. У цій країні молодь не зможе втілити власні амбіції у життя	,00	90,00	23,66	22,81
34. Україна буде процвітаючою державою	,00	100,00	52,43	23,61
35. Життя у цій країні буде дорогим та недоступним	,00	80,00	23,53	24,24

Також до песимістичних оцінок майбутнього країни для досліджуваної молоді належали твердження: моя країна зможе забезпечити хорошу оплату праці ($M = 43,0$; $SD = 19,8$), молоде покоління захоче жити виключно у цій країні ($M = 36,9$; $SD = 19,6$), люди похилого віку зможуть отримати високу пенсію в Україні ($M = 34,5$; $SD = 18,9$), країна зможе забезпечити молоде покоління робочими місцями ($M = 34,9$; $SD = 24,2$), будь-яка хороша освіта в Україні буде платною ($M = 29,3$; $SD = 22,5$), в Україні можливо буде зробити хорошу кар'єру ($M = 40,5$; $SD = 20,1$), працюватиму у своїй країні на керівній посаді ($M = 40,8$; $SD = 19,3$), буду достатньо багатим(ою) в Україні ($M = 32,6$; $SD = 20,5$), у своїй державі я буду багато працювати фізично, ($M = 31,9$; $SD = 19,6$), багато людей іммігруватимуть з країни за кордон ($M = 32,6$; $SD = 25,8$), навчатись в Україні буде престижно ($M = 35,2$; $SD = 20,4$), іноземці захочуть жити в Україні ($M = 28,9$; $SD = 22,8$), країна вкладатиме кошти у розвиток спорту ($M = 30,7$; $SD = 24,0$), я б хотів(ла), щоб мої діти жили в іншій країні ($M = 26,4$; $SD = 23,0$), в Україні будуть високі заробітні плати ($M = 36,2$; $SD = 16,3$), в Україні кожна особа зможе повністю себе реалізувати в країні введуть жорсткі закони проти наркоманії ($M = 36,4$; $SD = 21,9$), в Україні будуть фінансово та морально підтримувати людей з особливими потребами ($M = 36,2$; $SD = 16,3$), студенти з різних країн захочуть навчатись в Україні ($M = 32,4$; $SD = 18,0$), в Україні буде система соціальної підтримки та допомоги для населення ($M = 34,0$; $SD = 18,5$). Детальний аналіз наведено у таблиці 2.

З метою уточнення та деталізації відповіді на робоче припущення про наявність пов'язаності оптимістичних переконань та показників задоволеності життям проведено кореляційний аналіз.

Виявлено позитивний прямий зв'язок між оптимістичним налаштуванням щодо майбутнього покоління та загальною задоволеністю життям ($r = 0,258$; $p = 0,01$).

Оптимістично налаштовані щодо майбутнього опитані молоді особи були більшою мірою задоволені життям. Існував негативний обернений зв'язок між оптимізмом щодо майбутнього покоління та задоволеністю життям у минулому. Молодь, котра взяла участь у дослідженні, задоволена своїм життям в минулому, меншою мірою керувалася оптимізмом щодо майбутнього покоління ($r = -0,333$ $p = 0,0001$) (див. рис. 1).

У оцінці оптимізму щодо майбутнього країни досліджувані керувалися аналогічними принципами, як і для оцінки майбутнього покоління. Існував негативний обернений зв'язок між майбутнім країни та задоволеністю життям в минулому ($r = -0,326$; $p = 0,002$).

Рис. 1. Кореляційна плеяда оптимізму покоління та задоволеності життям

Респонденти задоволені особистим життям у минулому, меншою мірою оптимістично налаштовані щодо майбутнього своєї країни. Та особи задоволені своїм життям повною мірою виявляли вищий рівень оптимізму стосовно майбутнього країни (прямий, позитивний кореляційний зв'язок згаданих показників) ($r = 0,288$; $p = 0,01$).

Детальний аналіз розміщено на рисунку 2.

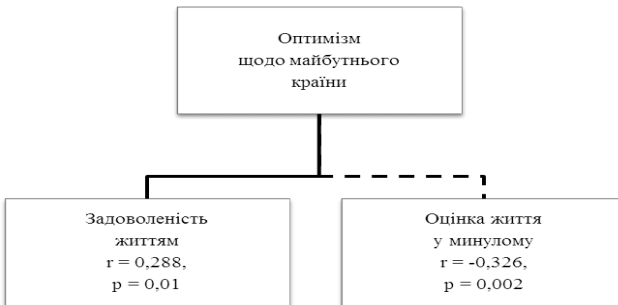

Рис. 2. Кореляційна плеяда оптимізму щодо країни та задоволеності життям

Висновки. У підсумку проведених аналізів було підтверджено робоче припущення про те, що у людей переважали оптимістичні переконання щодо майбутнього країни. Досліджувана молодь була превентивно оптимістично налаштована щодо майбутнього покоління та майбутнього держави. Проте варто зазначити, що стосовно майбутнього країни у переконаннях молоді значне місце займали і песимістичні

переконання. Також підтвердилося робоче припущення про існування пов'язаності оптимістичного ставлення до майбутнього країни і покоління та показників задоволеності життям. Оптимізм у оцінках майбутнього покоління та держави був кореляційно пов'язаним із загальним рівнем задоволеності життям та із оцінкою свого життя у минулому. Досліджувані задоволені особистим життям у минулому, меншою мірою оптимістично налаштовані щодо майбутнього покоління та своєї країни. Та особи задоволені своїм життям повною мірою виявляли вищий рівень оптимізму стосовно майбутнього покоління і країни.

Перспектива досліджень у цьому напрямі може стосуватися взаємопов'язаності бачення майбутнього свого покоління та країни проживання з особливостями особистості та сфери соціальної взаємодії. Варто також розширити діапазон дослідження у різних вікових та соціальних категоріях.

1. Sun R. C., Shek D. T. Beliefs in the future as a positive youth development construct: A conceptual review. *The scientific world journal*, 2012. – Pp. 128–141.

2. Beck U. *Spółczeństwo Rzyzka*. Warszawa: Wyd.Naukowe Scholar. – 2004.

3. Fishbein M., Ajzen I. *Belief, attitude, intention and behavior: an introduction to theory and research.*, 1975. – 575 p.

4. Diener, E., Seligman, M. E. Very happy people. *Psychological science*, 13 (1), 2002. – Pp. 81–84.

5. Diener E., Wirtz D., Biswas-Diener R., Tov W., Kim-Prieto Ch., Choi D., Oishi Sh. New Measures of Well-Being. *Assessing Well-Being. Social Indicators Research Series Vol. 39*, 2009. – Pp. 247–266.

6. Gallup G. H. *Human Needs and Satisfactions A Global Survey*. *Public Opinion Quarterly*, 40 (4), 1976. – Pp. 459–467.

7. Horley J., & Lavery J. J. The stability and sensitivity of subjective well-being measures. *Social Indicators Research*, 24 (2), 1991. – Pp. 113–122.

8. Pavot W., & Diener E. The satisfaction with life scale and the emerging construct of life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 3 (2), 2008. – Pp. 137–152.

9. Cantril H. The qualities of being human. *American Quarterly Vol. 6*, No. 1, 1954. – Pp. 3–18.

10. Lumsden, M. Social position and cognitive style in strategic thinking. *Journal of Peace Research* 4.3., 1967. – Pp. 289–303.

11. Suh E. M., Diener E. D., & Updegraff J. A. From culture to priming conditions self-construal influences on life satisfaction judgments. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 39 (1), 2008. – Pp. 3–15.

12. Fujita F., & Diener E. Life satisfaction set point: stability and change. *Journal of personality and social psychology*, 88 (1), 2005. – Pp. 158–164.

13. Cummins, R. A. On the trail of the gold standard for subjective wellbeing. *Social Indicators Research* 35, 1995. – Pp. 179–200.

14. Benbenishty D.L.R., Refaeli T. Life satisfaction and positive perceptions of 2the future among youth at-risk participating in Civic-National Service in Israel. *Children and Youth Services Review*, Volume 34, Issue 10., 2012. – Pp. 2012–2017

15. Stoddard S. A., Zimmerman M. A., & Bauermeister J. A. Thinking about the future as a way to succeed in the present: A longitudinal study of future orientation and violent behaviors among African American youth. *American journal of community psychology*, 48 (3–4). – 2011. – Pp. 238–246.

16. Оришин Л. С. Нереалістичний оптимізм при плануванні майбутнього у сучасної молоді / Л. С. Оришин // Наукові праці ДонНТУ. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія. – Львів, 2013. – Вип. № 1 (13). – С. 286–290.

17. Weinstein N. What does it mean to understand a risk? Evaluating risk comprehension. *Journal of the National Cancer Institute Monographs*, No. 25. – 1999. – Pp. 15–20.

Оришин-Буждыган Л. С., Понайда Ю. В. Отношение к будущему поколения и страны как показатель удовлетворенности жизнью

Констатировано на теоретическом уровне, что оптимистический настрой играет важную роль в жизни современной молодежи, а психологическая удовлетворённость является оптимальной оценкой жизни, ее условий и обстоятельств. Проанализированы особенности видения будущего своего поколения и страны современными людьми, исследованы планирование будущих событий и удовлетворенность жизнью. Вследствие проведенных анализов подтверждены рабочие предположения о том, что у людей преобладают оптимистичные убеждения относительно будущего страны и поколения, и о существовании связанности оптимистичного отношения к будущему страны.

Ключевые слова: оптимизм, будущее поколения, будущее государства, удовлетворенность жизнью.

Oryshchyn-Buzhdyhan L. S., Ponejda Y. V. Attitude toward generation and country future like life satisfaction predictor

Optimistic attitude is very important for modern youth. Psychological personal well-being is the optimal life circumstances evaluation for certain person. The purpose of this article is the analysis of generation and country future vision for modern youth, future planning and life satisfaction research. The authors' research technique called Personal Future Vision Scale was used in this study. Study methodology was based on unrealistic optimism theory and on M. Fishbein I.Ajzen theory of reasoned action.

It provides both theoretical and empirical analysis of the concern. Main result is that people tend to put higher than average probability on positive event in their future rather than negative events. Events were associated with main areas of Young generations and country lives. Individuals were asked to evaluate them on a scale from 0 to 10 of being positive or negative with 0 – strictly negative and 10 –

strictly positive. Additionally, participants were asked to put high or low probability tags on events. Cantril Ladder and Ed. Diener's Satisfaction With Life Scale (SWLS) was used to measure life satisfaction level in this study. The study had done in 2016. The 90 participants different age (from 14 to 35 years) took part in the future vision study.

As a result, positive events were evaluated with probability higher than average of realization and negative events were considered improbable (lower than average) mostly for generation and partly for country future vision. Those result confirm the research hypotheses. Prevention dominated in modern youth generation and country future vision.

The result found a lot of pessimistic bias toward country future vision. Optimistic attitudes toward generation and country future were positively correlated with general life satisfaction level and negatively correlated with past life satisfaction level. This results totally confirmed all research hypothesis.

Key words: optimism, generation future, country future, life satisfaction.

Стаття надійшла 12 січня 2017 р.

УДК 159.9.072.4

Л. С. Оришин-Буждиган,
Т. В. Ткач

ОПТИМІСТИЧНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ВЛАСНОГО МАЙБУТНЬОГО У АСПЕКТІ ВІДЧУТТЯ КОНТРОЛЮ

Встановлено, що оптимістичний підхід до майбутнього скеровує молодих осіб до досягнення цілей. Підтверджено теоретично, що коли молодь бачить сенс життя, вона оптимістично налаштована та переживає високий рівень контролю. Проаналізовано особливості бачення особистого майбутнього, майбутнього покоління в аспекті переживання контролю. Виявлено, що особиста оптимістична майбутня налаштованість корелює з самооефективністю та вибірковістю емоцій. Показники оптимізму майбутнього покоління скорельовані загальним контролем над подіями, що відбуваються, прийняттям ризику та включеністю.

Ключові слова: почуття контролю, особистий оптимізм, оптимізм покоління, майбутня налаштованість.

Постановка проблеми. Сучасна українська молодь розпочинає свій життєвий шлях у кризовому суспільстві, котре дуже динамічно розвивається та змінюється. Багато дослідників нарікають такий соціум суспільством ризику (У. Бек, А. Гідденс, Л. Колаковські,